

Bronicki, Andrzej

XIV archeologiczna regionalna konferencja sprawozdawcza. Chełm 23-25 IV 1997 r.

Archeologia Polski Środkowowschodniej 3, 322-323

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANDRZEJ BRONICKI

XIV ARCHEOLOGICZNA REGIONALNA KONFERENCJA SPRAWOZDAWCZA. CHEŁM 23-25 IV 1997 R.

Chełm był po raz drugi gospodarzem corocznych konferencji omawiających miniony sezon badawczy. Poprzednio fakt ten miał miejsce w roku 1992 i był połączony z otwarciem stałej wystawy archeologicznej w Muzeum Okręgowym.

Uczestnikami tegorocznego spotkania byli archeolodzy pochodzący z różnych instytucji Lubelszczyzny oraz delegacja z Wołynia pod kierunkiem prof. Myhajło Wuczinki, a także goście zaproszeni z innych ośrodków: z Krakowa - prof. Jan Machnik, z Poznania - prof. Aleksander Koško, z Rzeszowa - dr hab. Sylwester Czopek, z Warszawy - przedstawiciel Generalnego Konserwatora Zabytków - Paul Barford.

Pierwszy dzień obrad, poświęcony epoce kamienia zainaugurował prof. Jan Machnik. Jego referat był sprawozdaniem z polsko-ukraińskich badań nad górnym Dniestrem i dotyczył schyłku neolitu na tym terenie. Tylko jedno wystąpienie obejmowało zagadnienia związane ze śladami osadnictwa datowanego na schyłkowy paleolit i mezolit (komunikat Wojciecha Mazurka na temat znalezisk z Wólki Wytyckiej, stan. 50). Pozostałe sprawozdania omawiały badania prowadzone na stanowiskach neolitycznych. Przedstawiono więc wyniki prac prowadzonych na małym cmentarzysku kultury wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej w Strzyżowie (Anna Zakościelna) oraz na osadach wielokulturowych w Tepiukowie, stan. 6 i Podlodowie, stan. 2, gdzie odkryto pozostałości m.in. osadnictwa tej kultury (Halina Taras). Kulturę pucharów lejkowatych zaprezentowano w aspekcie megalitycznego budownictwa grobowego (Marek Florek - stan. w Malicach Kościelnych i Jolanta Nogaj-Chachaj - w Karmanowicach) oraz osady wyżynnej w Skibicach, stan. 1, przykrytej nawarstwieniami wczesnośredniowiecznego grodziska (Rafał Niedźwiadek i Andrzej Rozwałka). Interesujący przyczynek do poznania kultury amfor kulistych przedstawiono w referacie dotyczącym Podlodowa, stan. 2, gdzie zlokalizowano relikty osadniczych obiektów nieruchomych tej kultury (Halina Taras). Blok poświęcony epoce kamienia zakończono omówieniem wyników badań kurhanów kultury ceramiki sznurowej w Łubczu, stan. 37 i Werszczyca stan. 1 na Grzędzie Sokalskiej (Jolanta Bagińska).

Następnego dnia skoncentrowano się na problematyce epoki brązu i epoki żelaza (do okresu wpływów rzymskich włącznie), chociaż podobnie jak poprzednio nie trzymano się ściśle chronologii, szczególnie w przy-

padku poruszania kwestii związanych ze stanowiskami wielokulturowymi. Pierwsze dwa wystąpienia poświęcono badaniom kurhanów kultury trzcienieckiej: szkieletowego w Zienkach i ciepłopalnego w Haliczanych w woj. chełmskim (Andrzej Bronicki). Badania wykopaliskowe w Zienkach (ale również w Haliczanych) ujawniły zajęcie kopca przez nowożytny cmentarz grzebalny z 2. połowy XVII w. W kolejnym referacie przedstawiono ekspertyzę antropologiczną szczątków kostnych z ponad 160 grobów tam odkrytych (Alicja Śmiszkiewicz-Skwarska). Tylko jedno wystąpienie dotyczyło kultury łużyckiej. Sylwester Czopek omówił w nim znaleziska i układ przestrzenny cmentarzyska ciepłopalnego w Pysznicy, woj. tarnobrzeskie. Sprawozdanie z prac prowadzonych na cmentarzysku z grobami podkloszowymi kultury pomorskiej w Kornacicach, woj. tarnobrzeskie przekazał Marek Florek.

Kolejny blok tematów traktował o okresie przedrzymskim i wpływów rzymskich. Przedstawiono wyniki badań przeprowadzonych w Dobryniu Małym, stan. VII (Mieczysław Bienia), Wytycznie, stan. 5 (Wojciech Mazurek) i Dorohusku, stan. 54 (Teresa Mazurek). Na marginesie prezentacji materiałów o cechach „jastorfskich” pochodzących z tych stanowisk rozwinęła się nierozstrzygnięta dyskusja na temat sensowności wydzielenia grupy czerniczyńskiej. Następnie Zbigniew Wichrowski zaprezentował efekty prac poszukiwawczych i wykopaliskowych w Pikulach, stan. 2 i Kraśniku - Piaskach, stan. 2. Oba stanowiska są cmentarzyskami ciepłopalnymi. W Pikulach istnieje stałe ogromne zagrożenie ze strony poszukiwaczy - amatorów posługujących się wykrywaczami metali. Konieczne jest więc podjęcie zakrojonych na szeroką skalę badań ratowniczych. Stanowiskiem osadowym kultury przeworskiej badanym wykopaliskowo jest Nieszawa Kolonia (stan. 5). Wyniki omówiła Marta Polańska. Temat kolejnego sezonu badań w Masłomęczu na stan. 15 oraz Drażgowie Kolonii, stan. 1 i 2 podjęły Marta Stasiak i Monika Gładysz.

Ostatni dzień obrad poświęcono wczesnemu średniowieczu i okresowi nowożytnemu. Badaniami objęto kilka grodzisk (np. Jurów w woj. zamojskim, Uhrowsk na Wołyniu, Zwola w woj. siedleckim), relikty staromiejskiej zabudowy (Chełm, Kraśnik, Krasnystaw, Lublin), nieznane wcześniej odcinki podziemi kredowych (Chełm), wczesnonowożytne fortalacje (Zalesie), osady i cmentarzyska, relikty zamku (Łęczna), studnię na Górze Katedralnej w Chełmie.

W Lublinie zadokumentowano drewniane utwardzanie ulic (podobnie w Chełmie) oraz kolejne odcinki staromiejskiego wodociągu (wystąpienia Edmunda Mitrusa i Grzegorza Mączki). W Chełmie - Bielawinie, opodal wieży, w miejscu powstającej oczyszczalni ścieków odnaleziono pozostałości cegielni z XVI w. (referat Stanisława Gołuba). W samym mieście przy ulicy Szkolnej/Krzywej odkryto relikty warsztatu obróbki kości i rogu z czasów gdy Chełm był stolicą księstwa halicko-włodzimierskiego (XIII w.) - referat Tomasza Dzieńkowskiego. Wykonywano także prace badawcze przy ulicy Czarnieckiego 8, gdzie stwierdzono istnienie zabudowy podgrodzia wczesnośredniowiecznego Chełma (wystąpienie Stanisława Gołuba). W Krasnymstawie w trakcie nadzoru archeologicznego prowadzonego przez wymienionego autora, w obrębie kompleksu budynków poklasztornych, zadokumentowano resztki dawnego miejskiego muru obronnego starszego niż sam klasztor. Nowych danych do rekonstrukcji charakteru urządzeń obronnych w Stołpiu na terenie gródka otaczającego wieżę dostarczyły badania przedinwestycyjne realizowane przez Stanisława Gołuba. Pozwoliły one stwierdzić, że istniała tu obmurowana kamieniami fosa (relacja Tomasza Dzieńkowskiego). Wyniki z nadzorowania prac ziemnych na Starym Mieście w Kraśniku zaprezentował Zbigniew Wichrowski. B. Barańczak i A. Martyniuk z Siedlec przekazały wnioski wysnute z badań, które prowadzono na grodzisku w Zwoli (gm. Miastków), osadzie wielofazowej w Mogielnicy (gm. Karczew) i cmentarzysku w Tokarach, stan. 1 (gm. Karczew). Karol Natkański omówił problematykę badawczą związaną z eksploracją wypełniska studni uchodzącej za wczesnośredniowieczną, a znajdującej się na chełmskiej Górze Katedralnej stwierdzając, że w roku na-

stępnym studnia zostanie poddana pracom zmierzającym do usunięcia zasypiska.

Jedyny referat obcojęzyczny wygłosił J. Mazurik z Łucka. Odnosił się on do wstępnych prac prowadzonych w Nowouhrużce (rej. Luboml). Teren wykopalisk jest utożsamiany z wczesnośredniowiecznym Uhruskiem - siedzibą prawosławnego biskupstwa.

Tradycyjnie obradom konferencji towarzyszyła wystawa najciekawszych znalezisk z ubiegłorocznych wykopalisk i nadzorów. Zaprezentowano niewątpliwie dużo eksponatów. Ilościowo dominowały zabytki średniowieczne i nowożytne. Taki stan rzeczy odzwierciedla tendencje ogólne obecnie panujące w archeologii Lubelszczyzny. Większość funduszy jest przeznaczana na prace ratownicze związane z inwestycjami miejskimi. Eksponaty wzbogacono o plansze złożone ze zdjęć i kopii rysunków dokumentacyjnych objaśniających kontekst znalezisk. Wydano starannie napisany i zilustrowany przewodnik po wystawie (W. Mazurek: Najważniejsze odkrycia archeologiczne w Polsce środkowowschodniej w 1996 roku. Wystawa, Chełm 1997). Do jej zwiedzenia zachęcał barwny plakat ze zdjęciem pochodzących z wykopalisk nowożytnych naczyń z Chełma wykonany przez Grzegorza Zabłockiego.

Uczestnicy konferencji odbyli ponadto wycieczkę do Włodawy, gdzie zapoznali się z historią i architekturą synagogi - dziś siedziby Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego oraz układem urbanistycznym miasta, jego zabytkami i krajobrazem nadbużańskim.

Chełmska konferencja została przygotowana przez miejscowy oddział Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, Państwową Służbę Ochrony Zabytków - Oddział Wojewódzki i Muzeum Okręgowe w Chełmie. Obrady toczyły się w kawiarni hotelu „Kamena”.